

AN'ANA VA QADRIYATLARNING YOSH AVLOD ONGIGA SINGDIRISHDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING O'RNI

Artiqova Saidaxon - Master's degree UzSWLU

Supervisor: Senior teacher - Of Uzswlu N.Yakhyayeva

Annotatsiya: Ushbu maqolada yosh avlod ongi, tasavvuri va tafakkuriga singdirilgan milliy g'oya har qanday yot g'oyalarning ta'siridan uzoq bo'lishni ta'minlashi bilan birga ularga munosib javob qaytara olish ko'nikmasini ham shakllantiradi, milliy qadriyatlarimizni asrab-avaylashga, hurmat qilishga undaydi. Ayni damda globallashuv jarayonining salbiy oqibatlaridan biri bo'lmish ommaviy madaniyatning yoshlar ongiga ta'siri nuqtai nazaridan olib qarajak, yoshlarimizni milliy qadriyatlarimizga sadoqat ruhida tarbiyalash, ularning ma'naviy barkamolligini shakllantirish, aqlan barkamol, ma'nan yetuk shaxslarni yetishtirish birmuncha mas'uliyatli va jiddiy vazifa bo'lib qolmoqda. Shu borada biz Oaviy Axborot Vositalarining o'rni alohida ta'kidlashimiz joiz.

Kalit so'zlar: milliy g'oya, milliy qadriyat, globallashuv, ommaviy madaniyat, barkamol inson, mustaqillik, madaniyat, urf-odat, millat, an'ana ,qadriyat, tarbiya, ta'lim, OAV.

THE ROLE OF NATIONAL VALUES IN THE EDUCATIONAL PROCESS.

Abstract. The national ideology embedded in the imagination and thinking of the younger generation not only ensures that it is free from the influence of any foreign ideas, but also develops the ability to respond to them, and encourages the preservation and respect of our national values. At the same time, from the point of view of the impact of popular culture on the minds of youth, which is one of the negative consequences of globalization, forming their spiritual perfection, to cultivating mentally mature and spiritually mature individuals remains a responsible and serious task to cultivate harmoniously mature people. In this purpose, we should consider the role of mass media.

Keywords: national idea, national value, globalization, popular culture, perfect man, independence, culture, tradition, nationality, tradition, values, upbringing, education, Mass media.

Albatta, mustaqillik bizga o'z taqdirimiz va hayotimizga egalik qilish huquqini berdi. Bu esa o'z kelajagimizning bunyodkori o'zimiz deganidir. Barchamizga ma'lumki, mustaqillikdek oliy ne'matga erishganimizdan so'ng, muqaddas an'ana va milliy qadriyatlarimizga tayanib yashay olish huquqiga ham erishdik. Mustaqillikdan oldin bo'lsa, o'zligimizni anglashimiz bilan bir qatorda an'ana va qadriyatlar asosida hayot kechirishimizga yo'l qo'yilmagan, vaholanki milliy urf-odat va an'analarsiz

millat – millat bo‘lmaydi. O‘sha davrlarda Navro‘z, ramazon, qurbon hayiti va boshqa shu kabi bir qator muqaddas sanalgan milliy bayramlarimiz ta‘qiqlangan edi. O‘tmishimiz tarixini, shuningdek, unda o‘tgan Imom Buxoriy, Imom Termiziy, Bahouddin Naqshband, Najmiddin Kubro, Amir Temur kabi buyuk bobokalonlarimiz, Mahmudxo‘ja Behbudiy, Abdulhamid Cho‘lpon, Abdurauf Fitrat, Abdulla Qodiriy kabi jadidchilarimizning nomlarini xalqimiz xotirasidan o‘chirib tashlashga, umuman olganda “Tarixi bo‘lmagan xalqning, kelajagi ham bo‘lmaydi” degan fikr asosida o‘zbek millati o‘tmishini tarix zarvaraqlaridan butunlay o‘chirib tashlashga harakat qilinar edi.

Bugungi kunda dunyo shiddat bilan o‘zgarmoqda. Barcha sohalarda axborot olish va uni yetkazish, ta‘sirchan jamoatchilik fikrini shakllantirish zaruratga aylangan. Bunday murakkab sharoitda hayot yangidan-yangi talab va vazifalarni oldimizga qo‘ymoqda. Ommaviy axborot vositalari eng asosiy, qudratli va ta‘sirchan mafkura vositasidir. Chunki ommaviy axborot vositalari ommaning o‘ziga xos tarbiyachisi, muhim tadbirlarning tashkilotchisi, dolzarb muammolarni hal qilishning ta‘sirchan quroli bo‘lib xizmat qiladi. Aynan ommaviy axborot vositalari orqali milliy qadriyatlarimiz va umuminsoniy qadriyatlar, milliy g‘oya va demokratik tamoyillar targ‘ib-tashviq qilinadi. Ommaviy axborot vositalari doimo demokratiya va so‘z erkinligining o‘ziga xos o‘lchovi, ko‘rsatkichi bo‘lib kelgan. Erkin va mustaqil ommaviy axborot vositalari demokratik taraqqiyotni rag‘batlantiradi va mustahkamlaydi. Ommaviy axborot vositalari orqali milliy istiqlol g‘oyasini singdirishning yana bir muhim jihati mavjud. Bu jihat - axborot terroriga, mafkuraviy tahdidlarga munosib javob berish, ma‘naviy-mafkuraviy jihatdan xalqimizni tobe etishga intilishlarning payini kesish va O‘zbekiston fuqarolarida mafkuraviy immunitetni shakllantirish bilan bog‘liq.

Har qanday davlat birinchi navbatda o‘zining yuksak madaniyati hamda ma‘naviyati bilan kuchlidir. Bunda qadriyatlarimiz, urf-odat va an‘analarimizni o‘sib kelayotgan yosh avlod ongiga singdirish, ularni milliy ruhda tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi. Aytib o‘tish joizki, mustaqillikdan keyin bir qator bayramlarni nishonlash yurtimizda an‘anaga aylanishi millatimiz tarixida yangi davrning boshlanishiga zamin yaratdi. Bugungi kunda ta‘lim-tarbiya jarayonining oldida turgan dolzarb vazifalardan biri barkamol shaxs tarbiyasida milliy qadriyatlar va urf-odatlardan foydalanishdir. Ayni paytda, yurtimizda ma‘nan yetuk hamda barkamol bo‘lgan shaxsni voyaga yetkazish davlat siyosati darajasiga ko‘tarilgan. Bu xususda, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning: “O‘zbekiston millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglik sohasida o‘z an‘analariga doimo sodiq bo‘lib, bu yo‘ldan hech qachon og‘ishmasdan ilgari boradi. Biz bugun ko‘p millatli xalqimizga, barchamizning umidimiz va suyanchimiz bo‘lgan yoshlarimizga ishonib, marrani katta olmoqdamiz. Aziz farzandlarimiz, nabiralarimiz baxtini, kamolini o‘ylab, el-yurtimizning xalqimizning yorug‘ kelajagini ko‘zlab, oldimizga ulkan vazifalar qo‘ymoqdamiz. Niyati ulug‘ xalqning – ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va

kelajagi farovon bo‘ladi”, - degan jumllarini keltirib o‘tishimiz o‘rinli deb o‘ylayman. Shu o‘rinda aytib o‘tish joizki, ta‘lim-tarbiya jarayonida milliy qadriyat va an‘analarning ahamiyati katta bo‘lib, ular tarbiya jarayonida eng ta‘sirchan qurol vazifasini bajaradi desak noo‘rin bo‘lmaydi.

Bilamizki, jamiyat yoshlar ongida ma‘naviy qadriyatlarni rivojlantirmasdan yoxud mustahkamlamasdan turib o‘z istiqboliga erisha olmaydi, shuningdek har bir davlat o‘shib kelayotgan kelajak avlodni o‘z milliy qadriyatlari, an‘ana va urf-odatlarini negizida tarbiyalashi uchun o‘z taqdirini o‘zi belgilash huquqiga ya‘ni mustaqillikka erishgan bo‘lishi kerak. Bizning maqsadimiz mustaqil fikrlaydigan, erkin, bilimli, bir so‘z bilan aytganda barkamol shaxsni voyaga yetkazish ekanligiga yana bir bor amin bo‘lamiz. Mustaqillik bo‘lsa ana shu maqsadimizni amalga oshirishimizning muhim sharti bo‘lib xizmat qiladi.

Hozirgi kunda dunyoda globallashuv jarayonining tezlashishi hisobiga dunyo xalqlari o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar ham ortib bormoqda. Tabiiyki, O‘zbekiston ham bundan chetda turgani yo‘q va bu holat yoshlarimiz tarbiyasiga, fikrlashiga umuman hayotiga o‘z ta‘sirini ko‘rsatmoqda. Hammaga ayonki, biz axborot texnologiyalari davrida yashayapmiz va doimiy tarzda internetdan, axborot tizimlaridan foydalanamiz, turli xil ko‘rsatuv, reklama va kinolar tomosha qilamiz. Buning natijasida ma‘naviy hayotimizga ta‘sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan turli qadriyatlarning hayotimizga, turmush tarzimizga kirib kelishiga o‘zimiz imkon beramiz, o‘zimiz sharoit yaratamiz. Mustaqilligimiz sharofati bilan qadriyatlarimizni qayta tiklash jarayonini amalga oshirayotganimizda o‘zga millat urf-odatlarini, an‘analari va kiyinish madaniyatini qabul qilishga intilish, boy milliy ma‘naviyatimizga salbiy ta‘sirini ko‘rsatmasdan qolmaydi. Bu holatda albatta o‘shib kelayotgan yosh avlodga qadriyatlarni bir-biridan farqlash, internet tarmoqlaridan aql bilan foydalanish kabi holatlar bo‘yicha tushunchalar berilgan bo‘lishi kerak. Zero, yoshlarimiz globallashuv jarayonida kechayotgan voqea hodisalarni to‘g‘ri talqin qila olishi, ularga to‘g‘ri munosabat bildira olishi muhim ahamiyatga ega. Xulosa o‘rnida milliy-ozodlik harakati fidoyilari safida faol harakat qilgan Abdulla Avloniy bobomizning: “Tarbiya biz uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat, yo saodat – yo falokat masalasidir” , - degan jumllarini keltirib o‘tishni joiz deb topdim. Darhaqiqat, bola yosh nihol va qayoqqa egsa shu tomonga qarab o‘saveradi. Yoshlarimizga berilgan, berilayotgan va beriladigan tarbiya yurtimiz kelajagi hamda taqdirini belgilab beradi.

Adabiyotlar.

1. ”Barkamol avlod orzusi“. T.: “Sharq”, 2019. 39-bet
2. Munavvarov A.K. «Oila pedagogikasi». – T.: O‘qituvchi, 1994.
3. Mirqosimov M. Maktabni boshqarishning nazariy va pedagogik asoslari. T.: 1996 y
4. Samarskaya T.B. Publicisticheskij tekst: sushhnost, specifika, funkcii Publicistic text: essence, specificity, functions. T.B. Samarskaya Vestnik Adygejskogo gosudarstvennogo universiteta Bulletin of the Adygeya State University. 2011.